

 6. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

- 6.1 Bitni pojmovi
- 6.2 Javno trgovačko društvo
- 6.3 Komanditno društvo
- 6.4 Tajno društvo
- 6.5 D.O.O.
- 6.6 D.D.
- 6.7 Oblici integracije poduzeća
- 6.8 Oblici suradnje među poduzećima

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

1

 6.1 Bitni pojmovi

- > pravni temelj: Zakon o trgovačkim društvima NN 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.
- > bitni pojmovi: - trgovac
- trgovačko društvo
- > **trgovac**: osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarenja dobiti proizvodnjom, prometom roba ili pružanjem usluga na tržištu. Osobe koje se bave slobodnim zanimanjima uređenim posebnim propisima smatraju se trgovcima.

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

2

> **trgovačko društvo**: pravna osoba čije su osnivanje i ustrojstvo uređeni Zakonom o trgovačkim društvima.

 Trgovačka društva jesu:

- javno trgovačko društvo
- komanditno društvo
- tajno društvo
- dioničko društvo (d.o.o.)
- društvo s ograničenom odgovornošću (d.d.)
- gospodarsko interesno udruženje

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

3

➔ **6.2 Javno trgovačko društvo**
 (njem: offene Handelsgesellschaft, franc: société en nom collectif)

- > društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba zbog trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a svaki član društva odgovara vjerovnicima društva neograničeno solidarno cijelom svojom imovinom
- > osobine:
 - pravni odnosi između članova društva određuju se društvenim ugovorom
 - ako nije drugačije ugovoreno članovi društva moraju unijeti jednake uloge
 - član društva može u društvo uložiti novac, stvari, prava, rad i druge usluge ili dobra
 - poslovodnu funkciju obavlja jedan ili više članova društva
 - oblik prikladan za mala i srednja poduzeća

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

4

➔ **6.3 Komanditno društvo**
 (njem: Kommanditgesellschaft auf Aktien, franc: société en comandite per actions)

- > društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom od kojih najmanje jedan odgovara za obveze društva solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom (komplementar), a najmanje jedna odgovara za obveze društva samo do iznosa određenog imovinskog uloga u društvu (komanditor).

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

5

- > Komanditori nemaju pravo upravljati društvom, a sudjeluju u dobitku, odnosno gubitku sukladno udjelu u glavnici društva
- > U sudski registar upisuju se i podaci o komanditorima i visini ulaganja svakog od njih. Prilikom objave upisa društva objavljuje se samo broj komanditora, a ne i njihova imena i ulozi u društvu
- > osobine:
 - dvije kategorije članova
 - mješavina između javnog trgovačkog društva i društva s ograničenom odgovornošću

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

6

➔ **6.4 Tajno društvo**

- > Tajno društvo nastaje ugovorom kojim jedna osoba (tajni član) ulaže neku imovinsku vrijednost u poduzeće druge osobe (poduzetnika) te na temelju toga stječe pravo sudjelovanja u dobiti i gubitku poduzetnika
- > Tajno društvo nije pravna osoba i nema tvrtku. U tvrtku poduzetnika ne mogu se unijeti ni ime ni tvrtka tajnog člana
- > Odnosi između poduzetnika i tajnoga člana određuju se ugovorom

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

7

➔ **6.5 Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.)**

(engl: limited liability company, njem: Gesellschaft mit beschränkter Haftung - GmbH, franc: Societe a Responsabilite Limitee - S.A.R.L.)

- > društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulaže temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu. Temeljni ulogi ne moraju biti jednaki. Osnivač može kod osnivanja društva preuzeti više poslovnih udjela. Poslovni udjeli se ne mogu izraziti u vrijednosnim papirima.
- > Članovi ne odgovaraju za obveze društva.
- > Najniži iznos temeljnog kapitala je 20.000 kn

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

8

- > osobna imovina članova društva je zaštićena

- > broj članova društva je relativno mali

- > društvo zastupa uprava, a upravu društva čini jedan ili više direktora

- > tijela uprave društva su skupština a u slučajevima koji su propisani zakonom i nadzorni odbor

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

9

> Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću
(j.d.o.o.)

- > društvo koje ima najviše pet članova i jednog člana uprave
- > osniva se na pojednostavljen način
- > najniži iznos temeljnog kapitala je 10 kn

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

10

→ 6.6 Dioničko društvo (d.d.)

(engl: limited by shares, joint stock company,
njem: Aktiengesellschaft - AG, franc: Societe Anonyme -SA)

- > društvo u kojem članovi (dioničari) sudjeluju u ulozima u temeljnom kapitalu podijeljenom na dionice
- > dioničari ne odgovaraju za obveze društva
- > najniži iznos temeljnog kapitala je 200.000 kn
- > osnovna glavnica je iznos sredstava kojeg utvrđuju dioničari osnivači koji je neophodan za osnivanje i rad društva. Osnovna glavnica dijeli se na određeni broj dionica.

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

11

- > dionica je vrijednosni papir koji dokazuje idealni dio vlasništva
- > kontrolni paket dionica osigurava vlasniku bitan utjecaj u upravljanju društvom.
- > dionice mogu glasiti na ime ili na donosioca. Redovite (obične) dionice daju pravo vlasniku na sudjelovanje u dobiti i na upravljanje društvom. Povlaštene dionice osim prava redovitih dionica daju vlasniku i određena dodatna prava

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

12

- > dividenda je prihod koji dioničaru donosi dionica. dividenda može biti isplaćena u novcu ili izdata u daljnjim dionicama
- > dioničkim društvom upravlja skupština i nadzorni odbor. Poslovodnu funkciju obavlja uprava, koja se sastoji od jednog ili više direktora. Ako uprava ima više direktora, jedan od njih mora biti imenovan predsjednikom. Dioničko društvo je najrazvijeniji oblik kapitalističkog poduzeća. Organizacija je kompleksna, potencijalna mana je u antagonizmu dioničara i uprave

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

13

→ 6.7 Oblici integracije poduzeća

(engl: integration, njem: Integration)

- > prema Zakonu o trgovačkim društvima povezana društva su pravno samostalna društva koja u međusobnom odnosu mogu stajati kao:
 - društvo koje u drugom društvu ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju
 - ovisno i vladajuće društvo
 - društva koncerna
 - društva s uzajamnim udjelima
 - društva povezana poduzetničkim ugovorima

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

14

- > ako jedno društvo ima većinu udjela ili većinsko pravo odlučivanja u drugom pravno samo stalnom društvu, smatra se da se to drugo društvo nalazi u većinskom sudjelovanju, a prvo društvo je društvo s većinskim sudjelovanjem u njemu. Ovisno društvo je pravno samostalno društvo na koje neko drugo društvo – vladajuće društvo ima neposredno ili posredno prevladavajući utjecaj
- > ako se vladajuće i jedno ili više ovisnih društava objedine jedinstvenim vođenjem od strane vladajućeg društva, ona čine koncern, a pojedinačna društva su društva koncerna
- > društva s uzajamnim udjelima su društva kapitala koja su povezana tako da svako društvo ima više od četvrtine udjela u drugom društvu.

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

15

> društva povezana poduzetničkim ugovorom su povezana ugovorom o poslovanju društva, ugovorom o prijenosu dobiti ili ostalim poduzetničkim ugovorima

16

> postoje dva vida integracije poduzeća:
a) pripajanje
b) spajanje društva

17

> jedno ili više dioničkih društava mogu se pripojiti drugom dioničarskom društvu bez provedbe postupka likvidacije, prijenosom cijele imovine pripojenih društava društvu preuzimatelju u zamjenu za dionice toga društva

> dva ili više dioničkih društava mogu se spojiti bez da se provede postupak likvidacije osnivanjem novog dioničkog društva, na koje prelazi cijela imovina svakog od društava koja se spajaju u zamjenu za dionice novog društva.

> pripajanje i spajanje je dopušteno i onda kada su donesene odluke o prestanku društava koja se pripajaju ili koja se spajaju

18

> **Kartel** (engl: cartel, njem: Kartell)

> oblik horizontalnog povezivanja inače konkurentskih poduzeća. Svrha udruživanja je ograničavanje međusobne konkurencije i ostvarenje monopolskog položaja na tržištu

> primjer: - karteli cijena
- karteli geografske podjele tržišta
- karteli kvota proizvodnje

> članice kartela ne gube svoju pravnu i ekonomsku samostalnost

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

19

> **Koncern** (engl: concern, njem: Konzernunternehmen)

> koncern nastaje tako da jedno ekonomski snažno poduzeće otkupi većinu dionica određenog broja drugih poduzeća i to u pravilu različitih privrednih grana

> prisutna je vertikalna integracija

> poduzeće članice koncerna zadržavaju pravnu, ali gube ekonomsku neovisnost

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

20

> **Trust** (engl: trust, njem: Treuhandvermögensgesellschaft)

> oblik monopolističkog udruživanja na tržištu. Članice trusta gube pravnu i ekonomsku neovisnost, zadržavaju samostalnost u tehničkom pogledu

> u trust se udružuju poduzeća koja pripadaju istoj gospodarskoj grani

> na trustove se ne odnose antimonopolski zakoni

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

21

> **Konzorcij** (engl: consortium, njem: Konsortium)

> oblik udruživanja banaka i ostalih poduzeća radi zajedničkog financiranja određenog većeg posla (projekta) čije se financiranje pojedinačna poduzeća ne mogu samostalno izvesti

> također primjenjivo za izvođenje kompleksnih građevinskih projekata

> baza odnosa u konzorcijalnom ugovoru

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

22

> **Pul** (engl: pool)

> vrsta kartela koji se primarno osniva radi zajedničkog određivanja cijena, te dogovorne kontrole opsega proizvodnje

> pul ima privremeni karakter

> poduzeća udružena u pool zadržavaju pravnu osobnost

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

23

> **Holding** (engl: holding company, njem: Holdinggesellschaft)

> holding društvo je poduzeće koje posjeduje odnosno "drži" dionice drugih poduzeća (subsidiary company) i to u onom opsegu koji mu omogućava i osigurava nadzor i upravljanje nad tim poduzećima. Kontrolni paket dionica je iznad 50%, ali može biti i manje

> holding je nastao u proizvodnim poduzećima krajem 19. st. u SAD-u. Danas se imovina holdinga sastoji isključivo od dionica drugih poduzeća

> djelatnost holdinga: financijsko upravljanje drugim poduzećima, kupnja i prodaja poduzeća, povećanje porfitabilnosti

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

24

> **Preuzimanje** (engl: take over, njem: Amtsgewalt Übernehme)

> preuzimanje kontrole nad jednim poduzećem od strane drugog poduzeća, ili prijenos dionica s jedne na drugu grupu dioničara. Može se ostvariti:

- nadglasavanjem (proxy contests)
- akvizicijom ili stjecanjem (acquisition)
- privatizacijom (going-privat transaction)

> nadglasavanje: grupa dioničara preuzima kontrolu nad poduzećem glasanjem o izboru novih direktora i članova upravnog odbora

> akvizicija: stjecanje poduzeća na način da se otkupi toliki broj dionica koliko je potrebno za većinski broj glasova u upravnom odboru poduzeća

> privatizacija: otkup svih dionica od strane manje grupe investitora, uz povlačenje dionica s tržišta

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

25

→ 6.8 Oblici suradnje među poduzećima

> suradnja među poduzećima u graditeljstvu može biti vezana uz izvođenje pojedinih projekata, ili uz tekuće poslovanje. Baza odnosa je ugovor

> **Joint venture** (engl: joint venture, co-venture, syndicate, pool, joint undertaking, njem: gemeinsame Unternehmen)

> zajednički poduhvat temeljen na ugovoru između dvaju i više osoba koje udružuju svoju imovinu i/ili rad radi ostvarenja unaprijed određenog poslovnog poduhvata i koje se razdružuju nakon njegovog ispunjenja

> partneri u joint ventureu suodgovaraju za uspjeh poduhvata zajedno, a dijele dobit i gubitak proporcionalno svojem udjelu ili prema dogovoru

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

26

> joint venture nije novi pravni subjekt. Prema trećima odgovornost suodgovaratelja je neograničena, i može se ograničiti jedino ugovorom sa trećima a ne internim sporazumom

> **Glavni izvoditelj – podizvoditelj** (engl: General contractor - subcontractor, njem: General Unternehmer - Subunternehmer)

> suradnja kod koje na osnovi podjele rada i specijalizacije pri izradi finalnog proizvoda sudjeluje više samostalčnih poduzeća od kojih je jedno (ili više njih) nosilac posla - glavni izvoditelj, a ostali kooperanti su podizvoditelji

> glavni izvoditelj je u ugovornom odnosu s naručiteljem. On izabire podizvoditelje, daje im naloge, ustanovljava plan aktivnosti, obavlja kontrolu, prima (i stavlja) prigovore od trećih. Podizvoditelj ne donosi odluke u odnosu na trećeg samostalno

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

27

➔

> **Glavni izvoditelj - imenovani podizvoditelj**
(engl. General contractor - nominated subcontractor, njem: General Unternehmer - Nominiertes Subunternehmer)

> imenovani podizvoditelj je podizvoditelj kojeg angažira glavni izvoditelj po nalogu naručitelja, ali na osnovi posebnih zahtjeva u projektnoj dokumentaciji, ili na osnovi posebnog interesa glavnog izvoditelja

> baza poslovnog odnosa između glavnog izvoditelja i imenovanog podizvoditelja ista je kao i kod odnosa Glavni izvoditelj - podizvoditelj

←

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

28

➔

> **Poslovno - tehnička suradnja** (engl: business and technical cooperation, njem: geschäftstechnische Zusammenarbeit)

> suradnja između partnera odvija se u cilju poboljšanja položaja ugovornih strana na tržištu. Suradnja se odnosi na istraživanje tržišta i razmjenu tržišnih informacija, načelnu volju za suradnjom u komplementarnim aktivnostima, zajedničkom razvoju proizvoda, istraživačkom radu i sl

> baza odnosa je ugovor

←

3. PRAVNI OKVIR POSLOVNIH SUSTAVA

29
